

Regionfullmäktige

Svar på interpellation från Mikael Ekvall, Vänsterpartiet – Vårdkedjan för patienter med förvärvade röst-, tal-, språk- och sväljsvårigheter behöver ses över

I en interpellation från Mikael Ekvall (V), ställs frågorna:

- Håller den politiska ledningen med om att det finns brister i vården för patienter med förvärvade röst-, tal- språk- och sväljsvårigheter?
- Om så är fallet, vilka åtgärder avser den politiska ledningen genomföra för att bygga upp en fungerande vårdkedja för denna patientgrupp?
- Anser den politiska ledningen att det behövs fler logopeder i länet som arbetar med patienter som har förvärvade röst-, tal- språk- och sväljsvårigheter?

Sammanfattning och svar

Logopeder arbetar med utredning och behandling av olika sorters svårigheter hos personer i alla åldrar. Exempel på olika arbetsområden för logoped;

- Tal- och eller språksvårigheter hos barn och ungdomar
- Huvud- och halscancer med påverkan på tal, röst och sväljning
- Stamning
- Artikulationssvårigheter, dyspraxi och LKG (läpp-, käk- och gomspalt)
- Neurologisk sjukdom/skada med påverkan på tal, röst, språk och sväljning (tex stroke, Parkinson, ALS)
- Språk- och kommunikationssvårigheter i samband med minnesproblematik/demens
- Röststörning, skenande tal, oralmotoriska svårigheter
- Ätsvårigheter hos barn och ungdomar
- Läs- och skrivsvårigheter/dyslexi
- Sväljningssvårigheter relaterade till munhåla och svalg

I Region Jönköpings län finns logopeder anställda på rehabiliteringscentrum, habiliteringscentrum och rehabiliteringsmedicinska kliniken. Specialistvårdens logopeder ansvarar även för att täcka logopedbehov inom primärvård. Regelboken för vårdval ställer inte krav på att logopeder ska finnas tillgängliga på vårdcentralerna. I länets kommuner finns inga logopeder anställda i den kommunala hälso- och sjukvården. I vissa kommuner finns logopeder som arbetar med förskole- och skolbarn.

Det finns en hög efterfrågan på logopedernas insatser både gällande barn och vuxna, och efterfrågan har ökat de senaste åren. I samband med pandemin uppmärksammades logopedernas kompetens kring sväljningsproblematik ytterligare vilket innebär att efterfrågan från IVA och andra kliniker med svårt sjuka inneliggande patienter ökat.

Logopedernas arbetsfält är brett och insatserna sker både i öppen- och slutenvård. Enstaka hembesök och patientbesök på äldreboenden genomförs också. Det är en utmaning att räkna till för alla länets invånare med behov av logopedkontakt.

För patienter med förvärvade röst-, tal-, språk- och sväljsvårigheter finns överlag ett välfungerande logopediskt omhändertagande i den akuta fasen när patienten vårdas på länets tre sjukhus. Efter utskrivning finns begränsad tillgång till logopedisk behandling vilket ibland innebär utmanande prioriteringar, särskilt för personer med långvarigt behov av logopedkontakt. Konsultativa insatser av logoped till vårdpersonal/närstående som finns i patienten nära omgivning är av stort värde. Arbetssättet förekommer idag i begränsad omfattning och ett utvecklingsbehov finns. När resurser finns är detta ett område att prioritera.

Totalt var 48,9 logopeder anställda i Region Jönköpings län vid årsskiftet 2024/2025. Antalet faktiska årsarbetare var 38,5 (faktiska årsarbetare = personer som är i tjänst, undantaget föräldralediga och tjänstlediga). Rehabiliteringscentrum hade 34 logopeder anställda i länet vid årsskiftet. Antalet faktiska årsarbetare var 25,8. På habiliteringscentrum var 13,8 logopeder anställda och antalet faktiska årsarbetare var 11,8. Rehabiliteringsmedicinska kliniken har en logoped. Antalet logopeder på rehabiliteringscentrum har ökat med 2 personer sedan 2020. I nuläget finns inga vakanser, alla tjänster är tillsatta.

En nationell utredning kring elevhälsan (Kommittédirektiv 2024:30 – En förbättrad elevhälsa) planeras vara klar i maj som eventuellt kommer föreslå utökade logopediska insatser inom elevhälsan.

Thomas Gustafsson (S)
Ordförande i nämnden för folkhälsa
och sjukvård